

BUREAU

Rue des volontaires, 7
1300 Wavre
Tél. 0485.87.39.27
info@life4brussels.org

AISBL
Life4Brussels

Ter attentie van de Voorzitter van de Kamer
van Volksvertegenwoordigers Eliane Tillieux
Eliane.tillieux@lachambre.be

Ter attentie van de Leden van het Parlement
Per e-mail

Dinsdag 18 juli 2023

SIEGE SOCIAL

Chaussée de Wavre,
1707
1160 Auderghem

BCE 0673.509.305

Arrêté Royal accordant
la personnalité juridique
à l'AISBL Life4Brussels
20 février 2017

Arrêté Royal accordant
à l'AISBL Life4Brussels
la compétence d'assister
les victimes d'actes de
terrorisme dans le cadre
des démarches
entreprises par celles-ci
vis-à-vis de la
commission pour l'aide
financière aux victimes
d'actes intentionnels de
violence et aux
sauveteurs occasionnels
11 mai 2021
M.B. 28 mai 2021

**Association agréée par
le SPF Finances** en tant
qu'institution qui assiste
les victimes de guerre
pour les années 2023 à
2024

Onze referentie: 2023-07-18 - 1 - Open brief aan de voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en aan de leden van het Federale Parlement betreffende de hulpoproep van de slachtoffers van de aanslagen van 22 maart 2016 met betrekking tot het wetsontwerp betreffende de schadeloosstelling van slachtoffers van een terroristische daad en betreffende de verzekering tegen schade veroorzaakt door terrorisme

Mevrouw de Voorzitter,

Dames en heren,

"Ik heb geen hoop meer, geen verlangen om te leven. Het leven is voor mij een dagelijkse strijd, een bron van zorgen en angst. En toch moet ik op de been blijven voor mijn dierbaren, voor mijn kinderen, die mij niet meer begrijpen en die net zoveel lijden als ik.

Ik heb me al veel te lang alleen gevoeld, alleen tegenover mijn lijden, tegenover de moeilijkheden die ik heb om op de been te blijven, mijn gezin te steunen, mezelf weer op te bouwen, de erkenning te krijgen waar ik recht op lijkt te hebben. Er is nooit naar me omgekeken, ik ben nooit geïnformeerd over mijn rechten, behalve door de vereniging Life4Brussels. Ik dacht dat ik nergens recht op had en daarom ondernam ik geen stappen, ook niet bij de verzekeringsmaatschappij. Een paar jaar later heb ik, dankzij de informatie die ik van Life4Brussels kreeg, wel stappen ondernomen bij de Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden.

Op 22 maart 2016 verloor ik bijna mijn leven, maar kon de Belgische regering dat iets schelen? Geeft hij om de honderden andere slachtoffers, die net als ik alleen zijn, niets weten over hun rechten en misschien op een dag uit wanhoop zullen beslissen om een einde aan hun leven te maken, zoals sommige slachtoffers al hebben gedaan?"

Dit is de aangrijpende getuigenis van Margarita, één van de slachtoffers van de aanvallen op de luchthaven van Zaventem.

De aanslagen van 22 maart 2016 eisten het leven van **36 slachtoffers**, van wie er vier de aanslagen overleefden. Deze vier overlevende slachtoffers werden echter geleidelijk verteerd door de **onzichtbare wonden** van de posttraumatische stressstoornis, die hen tot

tragedies als euthanasie, zelfmoord en kanker bracht! Vier doden die, in het kader van het assisenproces, het onderwerp zijn van een verzoek om de poging tot moord te herkwalficeren als moord.

Het assisenproces benadrukte de **onzichtbare wonden die doden!** Dit zijn openbare debatten die de hele samenleving beïnvloeden en aanbelangen. We kunnen het niet langer negeren!

En toch vreest Margarita, zoals veel van de slachtoffers, dat ze na dit proces voor altijd vergeten zal worden.

Haar getuigenis weerspiegelt het lijden en de moeilijkheden waarmee slachtoffers dagelijks geconfronteerd worden. Het is een herbeleving van de gruwel waarmee ze geconfronteerd werden. Het is een lijden dat met bescheidenheid en emotie werd beschreven door de eerstehulpverleners, waaronder zorgverstrekkers, soldaten en politieagenten, tijdens het proces:

Majoor Marteen VERBURGE leidde het ontmijsingsteam in het metrostation van Maelbeek. Ze vergeleek haar eerste afdaling in het metrostation met een afdaling in de hel.

De heer Koen VAN OVERTVELD sprak over de stukken lichamen, menselijk vet, beenderen en bloed.

Majoor KEYMOLEN zei in de openbare terechtzitting dat hij al geconfronteerd was geweest met gruwel, maar wat hij op 22 maart 2016 gezien had, extreem gruwelijk was!

Tijdens het proces werden talloze foto's getoond. Deze beelden speelden een cruciale rol bij het oproepen van de gruwel, evenals de onzichtbare wonden die de slachtoffers al zeven jaar proberen uit te leggen, zonder echter de juiste woorden te kunnen vinden. De aanwezigen in de rechtszaal konden verminkte lichamen zien, soms nog onder puin. De beelden waren ondraaglijk.

Deze onzichtbare wonden die in stilte vernietigen verklaren waarom veel slachtoffers, zoals Margarita, spreken van het gevoel dat ze waren opgegeven.

Al meer dan zeven jaar wachten de slachtoffers van de dodelijkste aanslagen in België op een wetgeving die echt rekening houdt met hun noden en die hen de erkenning geeft die ze verdienen. Ze verwachten dit niet als een eis, maar als een noodzaak, vooral met het oog op de wederopbouw van hun leven.

Het wetsontwerp betreffende de schadeloosstelling van slachtoffers van terrorisme¹ dat vandaag bij u is ingediend, bevestigt hun gevoel van in de steek gelaten te zijn, en zelfs van minachting, omdat het geen enkele bepaling bevat op grond waarvan slachtoffers van de aanslagen van 22 maart 2016 die nooit op de hoogte zijn gesteld van hun rechten, schadeloos kunnen worden gesteld.

Met deze open brief roepen deze mannen en vrouwen, samen met hun families, u op om te handelen in naam van de slachtoffers van gisteren en morgen.

¹ Wetsontwerp betreffende de schadeloosstelling van slachtoffers van een terroristische daad en betreffende de verzekering tegen schade veroorzaakt door terrorisme, doc. 55 2929.

Hun verzoek is eenvoudig en bestaat uit het invoeren van **een overgangsbepaling** zodat slachtoffers die niet in staat zijn geweest om binnen de gestelde tijd contact op te nemen met de verzekeringsmaatschappijen, dit alsnog kunnen doen.

Psychologe Nadia Kadi VAN ACKER, opgeroepen als getuige tijdens het assisenproces, sprak over de "**onzichtbare slachtoffers**" en de moeilijkheden die ze ondervinden om zichzelf als "slachtoffer" te zien en bijgevolg om hun rechten te laten gelden. Voor slachtoffers van zelfmoord-aanslagen kan dit een langdurig proces zijn. En als de slachtoffers buitenlanders waren, was de onwetendheid over hun rechten nog groter.

Deze onzichtbare slachtoffers zijn niet volledig geïdentificeerd door de Belgische overheid, ondanks Europese richtlijnen die dit vereisen². De meeste slachtoffers waren echter gemakkelijk te identificeren, omdat ze luchthavenmedewerkers, reizigers op lijsten en metrogebruikers waren. Ze werden nooit opgevangen of geïnformeerd over hun rechten.

Het wetsontwerp betreffende de schadeloosstelling van slachtoffers van een terroristische daad en betreffende de verzekering tegen schade veroorzaakt door terrorisme, dat u op 19 juli 2023 in plenaire zitting zal worden voorgelegd, houdt geen rekening met deze elementen.

Dit wetsontwerp, zoals het u wordt voorgelegd, heeft geen betrekking op de slachtoffers van de aanslagen van 22 maart 2016. De federale regering had de kans om de zaken recht te zetten, maar doet dat niet. Als parlementariër hebt u zeker de kans om dat wel te doen.

Sinds 2017 vestigt de vereniging Life4Brussels de aandacht van onze leiders, politieke vertegenwoordigers en de vereniging van verzekeraars « Assuralia » op de risico's van een nieuwe aanslag en de gevolgen daarvan voor de slachtoffers, bij gebrek aan een compensatiefonds. De vereniging illustreerde de hypothese aan de hand van het voorbeeld van een kalasjnikovaanslag op de Grote Markt in Brussel. Dergelijke gebeurtenissen zouden, als ze zich zouden voordoen, niet gedekt worden door een verzekering, wat de tekortkomingen van de wetgeving op dit gebied benadrukt.

Enkele jaren later werden enkele eisen van de vereniging Life4Brussels in aanmerking genomen, zoals de opname van buitenlandse slachtoffers die niet in Brussel wonen, de harmonisatie van de verjaringstermijnen op 10 jaar en de afschaffing van de bijdrage van slachtoffers in de kosten van medische deskundigen. Het laten vallen van het vooruitzicht op de oprichting van een schadevergoedingsfonds roept echter twee vragen op:

De eerste is dat de tekst geen oplossing biedt voor de vele problemen waarmee slachtoffers te maken hebben, waaronder de veelheid en complexiteit van procedures. Deze problemen hadden moeten worden opgelost door de oprichting van een garantiefonds, zoals aanbevolen door de parlementaire onderzoekscommissie naar de aanslagen.

De tweede is dat hoewel een bepaling de verjaringstermijn verlengt tot 10 jaar (22/03/2026), een andere bepaling verhindert dat slachtoffers van de aanslagen van 22 maart 2016 er gebruik van kunnen maken. Bovendien bevat de tekst geen overgangsbepaling op grond waarvan slachtoffers van de aanslagen van 22 maart 2016 die hun schadeclaim niet binnen de termijn konden indienen,

² de slachtoffers van de aanslagen van 22 maart 2016 zijn nooit proactief en officieel geïdentificeerd door de Belgische Staat, noch geïnformeerd over hun rechten, met name op schadeloosstelling. Dit zijn echter verplichtingen die op de Belgische Staat rusten en die voortvloeien uit Europese richtlijnen, net als de verplichting om zich over hen te ontfemen (Richtlijn 2012/29/EU). De omzetting van deze richtlijn in Belgisch recht is nog lang niet voltooid, hoewel dit uiterlijk in november 2015 van alle lidstaten werd geëist.

alsnog schadeloos kunnen worden gesteld. Het is belangrijk om te onthouden dat als de meeste van deze slachtoffers dergelijke stappen niet hebben ondernomen, dit was omdat ze niet op de hoogte waren van hun rechten, aangezien ze er niet over waren geïnformeerd door de Belgische staat.

Andere slachtoffers waren gewoon niet in staat om hun claims tijdig bij de verzekeringsmaatschappijen in te dienen, gezien hun posttraumatische stressstoornis en psychologisch leed. Deskundigen op het gebied van posttraumatische trauma's zeggen dat slachtoffers er soms meerdere jaren over doen voordat ze, terecht, beseffen dat ze aanzienlijke lichamelijke en/of psychische schade hebben opgelopen.

Mevrouw HURET, een psychologe van het Militair Hospitaal Koningin Astrid, die uitgenodigd was om als deskundige te getuigen tijdens de zitting van het Hof van Assisen, zei dat *"op psychologisch niveau therapeuten mensen kunnen helpen om hun emoties beter te beheersen. De beelden, geluiden en stiltes zullen echter voor altijd blijven. Intrusies en emotionele reacties zullen beter beheerd worden.*

Ze besloot met te zeggen, zonder defaitistisch maar zeer realistisch te zijn, dat *"er geen genezing mogelijk is, maar met de hulp van professionals kunnen we ermee leren leven!"*

Dames en heren, we zijn allemaal bezorgd over de gruwelijke daden die op 22 maart 2016 op ons grondgebied zijn gepleegd. Ze sloegen lukraak toe en kozen willekeurige doelwitten. Ze hadden ieder van ons kunnen treffen. En daarom zijn we ervan overtuigd dat u het lot van deze slachtoffers met de grootste welwillendheid zult beschouwen, rekening houdend met hun leed. Het is een antwoord dat u zult geven aan elk van hen, maar ook aan de hele natie die u vertegenwoordigt.

Dames en heren, het lot van de slachtoffers van 22 maart 2016 ligt in uw handen. U hebt de kans om de loop van de tijd te veranderen en recht te doen aan deze slachtoffers door hun dubbele straf ongedaan te maken. U hebt de kans om deze gehavende mensen te laten zien dat ze belangrijk zijn, dat ze belangrijk voor u zijn en dat u solidair bent met wat ze hebben doorgemaakt. Door de mens centraal te stellen bij het opstellen van deze wet, zult u honderden slachtoffers in staat stellen hun leven weer op te bouwen en opnieuw te geloven in de mens, maar ook in onze instellingen en in onze rechtsstaat.

In 2017 beloofden de meeste parlementsleden aan de slachtoffers dat ze niet zouden worden onderworpen aan het gebruikelijke 'spel' tussen de oppositie en de meerderheid, zoals dat kan gebeuren bij het opstellen van wetgeving. Ze hadden de wens uitgesproken om partijpolitieke verdeeldheid opzij te zetten om zich te richten op de belangen van slachtoffers en hen recht te doen. Slachtoffers vragen u vandaag om deze wens in gedachten te houden.

De uitspraken van de eerste minister ter gelegenheid van de herdenkingen op 22 maart 2021 vinden nog steeds weerklank bij ieder van ons: *"(...) Ook de overheid heeft de plicht om deze menselijkheid in stand te houden. Om steun en nabijheid te bieden. Als dit op bepaalde momenten niet voldoende het geval is geweest, moeten we het beter doen. We mogen niemand in de steek laten (...)"*.

Dames en heren, is het niet uw taak als parlements lid om de mensen te vertegenwoordigen die u gekozen hebben, om naar hartenlust wetten te maken in het belang van alle burgers, zonder discriminatie? Het is in de wetten die aan u zullen worden voorgelegd dat de "menselijkheid, steun en welwillendheid" van onze leiders zou moeten blijken, in die zin dat ze hun best zullen doen om de fouten uit het verleden te herstellen. Woorden alleen, hoe oprecht ook, zijn niet genoeg. Slachtoffers hebben meer dan ooit concrete actie nodig.

Life4Brussels dringt er bij u op aan om deze gelegenheid aan te grijpen om wetgeving op te stellen ten gunste van de slachtoffers van de aanslagen van 22 maart 2016, van wie velen nog steeds in een erbarmelijke fysieke en psychologische toestand verkeren.

Daartoe moet het wetsontwerp dat op 19 juli 2023 ter stemming aan de parlementsleden zal worden voorgelegd, overgangsmaatregelen bevatten om de slachtoffers van de aanslagen van 22 maart 2016 in staat te stellen een schadevergoeding te krijgen.

Dames en heren, ik wil u erop wijzen dat de **619 slachtoffers die lid zijn van de vereniging Life4Brussels** samen met ons deze open brief hebben ondertekend.

Wij danken u voor het lezen van deze brief, voor uw aandacht en voor uw begrip.

Met de meeste hoogachting,

Mevrouw **Joke MASSA** - slachtoffer van de aanslagen op de luchthaven van Zaventem op 22 maart 2016

Mevrouw **Christelle GIOVANNETTI** - Directeur van AISBL Life4Brussels en slachtoffer van de aanslagen van 22 maart 2016 in het metrostation van Maelbeek

Mevrouw **Sylvie INGELS** - Directeur van AISBL Life4Brussels en slachtoffer van de aanslagen op 22 maart 2016 op de luchthaven van Zaventem

Mevrouw **Loubna SELASSI** - Directeur van AISBL Life4Brussels en slachtoffer van de aanslagen van 22 maart 2016

De heer **Frédéric FANUËL** - Directeur van de AISBL Life4Brussels en slachtoffer van de aanslagen van 22 maart 2016 in het metrostation van Maelbeek

De heer **Nizier GROOTERS** - Directeur van AISBL Life4Brussels en slachtoffer van de aanslagen op 22 maart 2016 in het metrostation van Maelbeek

De heer **Christian MANZANZA** - Directeur van AISBL Life4Brussels en slachtoffer van de aanslagen op 22 maart 2016 in het metrostation van Maelbeek

De heer **Gaëtan MEULEMAN** - Directeur van de AISBL Life4Brussels en redder tijdens de aanslagen op 22 maart 2016 in het metrostation van Maelbeek

De heer **Abdelali EL MAZBOUR** - Directeur van AISBL Life4Brussels

Mevrouw **Jamila ADDA** - Voorzitter van de AISBL Life4Brussels